

zaans dialect -> NL

zaans wordt gesproken in de Zaanstreek. De Zaanstreek ligt aan weerszijden van de Zaan. Officieel noemen de gemeenten Zaanstad, Wormerland en Oostzaan zich gezamenlijk Zaanstreek. . Dit woordenboek zaans bevat 210 gezegden, 882 woorden en 117 opmerkingen.

210 gezegden

- `Alle vrachies lichte`, zai de skipper, en hai gooide ze vrouw overboord. - Dat scheelt weer, in bagage / in gewicht.
- `Alles mit mate`, zai de kleremaker, en hai sloeg ze waif mit de ellestok. - Aansporing tot matigheid.
- `As` is verbrande turref. - Gedane zaken nemen geen keer; `als` zeggen is zinloos.
- 'En bakkes of ze de bast van eek op het. - Een sacherijnig gezicht.
- 'En brief an de keuning skraive. - Een tukje doen.
- 'En lopie make. - Een stukje wandelen.
- 'En pin op de neus geve. - Tot de orde roepen.
- 'En reg as Sieuwers hewwe. - Een brede, sterke rug hebben.
- 'Et droipt toe zen broek en jas oit - Hij heeft geen droge draad meer aan zijn lijf
- 'Et is kwalek male mit wind van gustere. - Achteraf praten is zinloos.
- 'Et is op z'n donders azzik 't lete ken. - Ik kan het niet laten.
- 'Et regent ouwe waive mit bajonette. - Het regent zo hard, dat het water opspat.
- 'Et waait ouwe waive mit hoede op. - Het stormt.
- 'Et wordt 'n waterskip vedaag. - Het wordt regenen vandaag.
- 'Et wordt me te jauker - Het wordt me te duur
- 'n Koe in 'n haas hewwe gelaik nuwejaar. - Haasten helpt hier niet.
- 't Hoeft niet bai 't laif vol. - Genoeg is genoeg. (eten)
- 't Hoisie (Walletje) bai 't skuurtje houwe. - Verstandig en oplettend zijn; niet overdrijven.
- 't Is bai jou nèt weduwnaarspain. - Jij knapt altijd snel weer op wanneer je eens ziek bent.
- 't Is butter an de galleg 'esmeerd; 't Is de moeriaan eskuurd. - Er wordt toch niet naar geluisterd; het is vergeefse moeite.
- 't Is en mooi koppie, jammer dattet rotte moet. - Ijdelheid der ijdelheden ...
- 't Is gien doodwond. - Er zijn erger dingen.
- 't Is mondje bai. - Het kopje / glas zit overvol.
- 't Is over zeerdoen hien. - Het is erg.
- 't Is weer hoogwater in de polder. - Hoge nood (kleine boodschap)!
- 't Komt op een dood peerd ok gien steek meer an - Dat kan er ook nog wel bij
- 't Laikent deer wel puur zo drok. - Het is daar behoorlijk druk.
- 't Vriest makkelek op een oud skotsie. - Jong geleerd, oud gedaan.
- 't Was bai de beddeplank of. - Het kind werd geboren toen ze precies negen maanden getrouwd waren.
- Aars as aars. - Anders dan anders.
- Achter de beskoittore om komme. - Heel veel moeite doen.
- Aisieliddere. - Als eerste over het ijs te lopen.
- Altaid in stap, nooit in draf. - Nooit gehaast.
- Altaid ziek en nooit dood. - Altijd kwaaltjes hebben.
- an de stutte skudde - zich laten gelden
- An'ekleed gaat oit! - Er netjes uitzien.
- Anderhalve cent - (Getrouwd) stel dat veel in lengte verschilt
- Annet achterspien legge. - De laatste zijn.
- Annet voorspien legge. - De eerste zijn.
- As 'n haan van 'n stoter. - Fier rechtep.
- As de maid een maid heb, het mevrouw 'r twee. - Een opgedragen klusje afschuiven op iemand anders.

- Azzen fullem. - Iets onverwachts, dat zich voor je ogen afspeelt.
- Bai 'n geseling hoort 'n brandmerrek. - Bij het drinken hoort een rokertje.
- Bloemzoet en meukel kaike. - Vergenoegd kijken.
- Broodje ienhand. - Dikke snede brood.
- Broodje tweehand. - Dikke snede brood, in twee dunne plakken gesneden.
- Buurmans goed is maar één keer te koop. - Nu of nooit!
- Cent van 't blad. - Voor 1 cent snoep uitzoeken.
- D'r 'n harnas over antrekke. - Zich ergens druk over maken.
- Dat is gien smaldoek. - Dat is geen kleinigheid.
- Dat ken voor de krame om. - Dat ziet er toonbaar uit.
- Dat mag de broek niet bolle. - Dat mag de pret niet drukken.
- Dat skeelt een vak in hois. - Dat ruimt op. Dat geeft rust.
- De baker het er gien skuld an 'ehad. - Iemand is hoogbejaard overleden.
- De gait verpenne. - Buiten een plas doen.
- De hiele husklus mit zandrepe. - De hele boel.
- De hort op weze. - Er van door zijn.
- De kachel staat op sóldere. - De kachel is gloeiend.
- De kerrek most helegaar deur de Peperstraat. - Zware bevalling.
- De kindere stane teuge de ouwers op as glazewassers teuge de rame. - Die jeugd van tegenwoordig toch.
- De lucht werrekt. - De lucht lijkt wel wat naar onweer te neigen.
- De lucht zit nag vol dage. - Tijd genoeg.
- De ongelovege groeie de roze voor de skoene / hutte. - Ongelovigen hebben vaak geluk.
- De plok en strop kraige. - Een strop hebben.
- De spultjes op ze lopies hewwe. - Het aardig voor elkaar hebben.
- De steert ervoor hale. - Weigeren, niet meer meedoen.
- De veugel heb over 't touw 'evloge. - De kans is voorbij gegaan.
- Deer make ze allang knope van; hai komt temet awweer trug (zie ook opmerkingen) - Iemand is reeds lang geleden overleden.
- Deer slaat me toch 'n blinde ezel in! - Daar begrijp ik niets van.
- Deer zit hem weer 'n skeet dwars; hai heb weer wet te peeuwe. - Hij heeft weer wat te zeuren.
- Den ken je wéér an. - Dan moet je het overnieuw doen; dan moet je nog eens.
- Der komt wel een skeet na - Het is nu wel mooi weer, maar het kon wel eens in onweer eindigen
- Die laat ok Viola / de viole maar zorregge - Hij / zij laat Gods water over Gods akker lopen
- Doen wet je zegge, den liege je niet. - Je doet maar.
- Drie vingers, pink en doim! - Wat is er aan de hand?
- Dun van de darrem gaan. - Slecht aflopen.
- Een broek lappe en gare toegeve. - Het kost meer dan dat het opbrengt.
- Een prokie in de weeg slaan - Een spijker in de muur slaan
- een proostleve - een prettig, zorgenloos leventje
- Een rabbig zootje - Een slordige, armoedige boel
- Effies aige bedankt, jonges - Er zijn meer gasten dan verwacht werd, er is misschien wat krap koek / taart enz.
- Effies kloke. - Zijn oor te luisteren leggen; op onderzoek uitgaan; informatie inwinnen.
- en vaif ons is een pond. - Ons kent ons
- Erop zitte as 'n duvel op 'n zieltje. - Als een bok op een haverkist.
- Erreges worst op weze. (of tok) - Ergens gek op zijn.
- Et hangt niet. - Het heeft geen haast.
- Et storremt pas, as de worrevels an de skaithoize draaie as molewuke. - Stormt het?
- Gien blauw steun kraige. - Helemaal geen steun krijgen.
- Gien lid an me laif. - Geen haar op mijn hoofd.
- Gien zoivere koffie. (Niet specifiek Zaans!) - Iets dat niet correct is.
- Graize doffer. - Een grijze duif (v.e. man).

- Grote skepe hewwe lank werrek oitvare. - Ben je nou nog niet vertrokken?
- Hai / zai kèn met de kenaine deur de tralies - Hij / zij is zo mager als brandhout
- Hai is wel 'n goed waif, maar zai zoipt zo. - Hij is geen beroerde vent, maar zij! (of andersom, in elk geval een echtpaar)
- Hai is zo bleek as 'n skeet in de maneskain. - Hij is zeer bleek.
- Hai ken raime as Ouwe Saime, maar Malle Griet die kennet niet. - Iemand die graag rijmt.
- Hai loopt te sterreve langes de weg. - Hij ziet er slecht uit.
- Hangore; eerst grote mense, dèn hangore - Onmondige kinderen; volwassenen gaan vóór
- Hè, hè, dat was hard-oit. - Ik heb me gehaast om op tijd te komen.
- Hee daar de lampedéra! - Let op!
- Hejjai een maag mit een verwullef? - Heb je nou nóg niet genoeg gegeten?
- Het miegelt - Het regent flink
- Het mottert - Het regent een beetje, het motregent
- Het noodtain in top zette. - Alert zijn.
- Het regent klappmussies - Het regent erg hard
- Huspot mit braipenne. - Antwoord op de vraag `Wet gane me ete?`
- Iemand bai 't laif hewwe. - Iemand beetnemen.
- Iemand iets op z'n mouw smere. - Iemand de schuld geven.
- Íén loodje koffie in de Zaan, en 'n lekker bàkkie ... - Slappe koffie zetten.
- lens 'n ezel, nooit 'n peerd. - Je blijft wat je bent.
- lentje mit hande oit ze mouwe en bit op ze kieze. - Eerlijke, harde werker.
- Iets mit liefhewwerai doen. - Iets met plezier doen.
- Ik ben annet end van de akker; ik hew 't end in de bek. - Moe zijn.
- Ik ben me geld niet loof. - Het geld groeit me niet op de rug.
- Ik gaan nee me aige wéleg; Ik gaan op hois an. - Ik ga naar huis.
- Ik geef er de vaif. - Ik neem vijf minuten rust.
- Ik hang je op annet spinnerag. - Milde bedreiging.
- Ik hew gien peerdje skaitgeld. - Het geld groeit me niet op de rug.
- Ik laik wel holleg; ik hew doi. - Ik heb trek.
- In de poep z'n karren zitte; in de nartel zitte. - In de benauwdheid zitten.
- In de winterdag kenne ze raie over 'n panlat, en in de zeumerdag naggienies over drie bai ellef. (3x11 is een stevige houtmaat) - Des winters komen ze rond van bijna niets, 's zomers bulken ze van het geld en kan er niets vanaf.
- In taid van 'n mum. - In een mum van tijd.
- Innet tempo van 'n neeslagshaai bai 'n slap hallefwerrekie. - Héél langzaam.
- Je bek loof lulle. - Praten als Brugman.
- Je bek zel d'r van skeure. - Ik lust er wel pap van.
- Je haaste aije de taid hewwe, dan hejje de taid as je haast hewwe. - Het heeft geen zin je te haasten als je te laat bent.
- Je hange 'm d'r goed in. - Juist, goed geraden.
- Je kaike of je pennemesse poepe moete. - Wat kijk je benauwd.
- Je kenne 't mit 'n warreme pankoek belope. - Het is vlakbij, om het hoekje van de deur.
- Je kenne d'r beter van piese as van 'n korsie brood. - Thee, vruchtensap, frisdrank, bier, melk, water.
- Je kenne je mond in de knoffel lulle, maer det hellupt niet - Je kan kletsen wat je wil, maar dat helpt niet
- Je kenne mit 'm / 'r voor de krame langs. - Hij / zij is een keurige verschijning.
- Je kenne van elleke skeet wel een donderslag make. - Je kunt je overal wel over opwinden.
- Je kenne weer een broek knippe (soms ok: 'n boerekiel). - Er komt weer wat blauw in de lucht.
- Je laike wel 'n bietje doffeg. - Je bent drijfnat.
- Je legge te vloek. - Als de dobber bij het vissen nog niet rechtop staat.
- Je magge wel oitkaike dat je niet wegsulle. - je mag wel oppassen dat je niet uitglijdt.
- Je massie overboord zaile. - Het te gek maken.
- Je mellek kookt over. - Je hemd hangt uit je broek.
- Je ziene der oit as een voil hemd. - Je ziet bleek, pips.

- Je zitte / stane d'r bai mit je arreme over je darreme. - Je kijkt toe en doet niets.
- Jeempie kreempie de butterboer - Jeempie kreempie de butterboer.
- Jong opknope, den hejje d'r gien last van. - Over oud worden.
- Kaik nou toggeres, raik hee? - Bij vertederd kijken naar de verrichtingen van een jong kind.
- Kaike assen skellevis, die ze belaidenis doet op 'n warreme stoof. - Benauwd kijken.
- Kallemte en kroiebitter - Rustig aan maar
- Kallemte kekke redde; kallemte en 'n kroiebitter. - Rustig maar, het komt wel goed.
- klaar is Kees! (en ie zag zen vader hange) - klaar!
- Lege zakke overend zette. - Nutteloos werk doen.
- Liege as 'n bidprentje. - Liegen alsof het gedrukt staat.
- Liever loi as loof. - Liever lui dan moe.
- Lilleke, brutale aap! - Wat ben jij brutaal!
- Loof ken lank an(houwe). - Moe-zijn is geen excuus.
- loopt deumenie mit de bul (stier). - Als de nood aan de man komt
- Love biene en 'n zangerige boik. - Erg moe.
- Maak d'r gien kastemakerswerrek van. - Niet overdrijven met je werk.
- Maak je niet drok, het kind is er al - Maak je niet druk, dat heeft geen zin
- Maak van je hart gien smoorpan. - Maak van je hart geen moordkuil.
- Maar mit je pet op je test kojje d'r ok best. - Met de hoed in de hand komt men door 't ganse land.
- Me bloed wordt karrenemellek (en me ribbe takkebosse). - Ik word erg kwaad.
- Me griezels lope over me grazzels. - Dat vind ik doodeng, ik word er akelig van.
- Merreke weer offet roer straikt. - Merken waar het verkeerd gaat.
- Mit de knolle de pot in. - Verspilde moeite.
- Mit iets skoot-an gaan. - Ergens mee vandoor gaan.
- Mit je arreme over je darreme. - Met je armen over elkaar.
- Moet je 'n turref? Kejje d'r op leune. - Niet tijdens het eten met je hoofd op je hand steunen!
- Nauw is niet waid en vervelend op z'n taid. - Nauw is niet wijd en lastig op zijn tijd. (Als `Nou hoor!` geroepen wordt.)
- Nou slaat me toch 't onweer in de arremoe! - Dit is toch het toppunt!
- Nou-nou, 't is an mit Mat en Troi. - Ze gaan plotseling veel met elkaar om.
- Nou! 't Grondais loopt langs de goot. - Antwoord op de vraag `Vriest het?`
- Oit de biene lope. - Tijdens het werk de plaats van een zieke collega overnemen.
- Op (je) doodstal staan. - Door ouderdom niet meer meedoen kunnen.
- Op de need krabbe. - Zuinig zijn.
- Op een hebbel en een drebbel. - Inderhaast, op een holletje
- Op stikkie gaan bai je peetje. - Een boterham eten bij je tante.
- Op ze Oossaans ete. - Het bord helemaal schoonlikken.
- Oud, oud? De dúvel is oud, en ze moer nag ouwer. - Over oud worden.
- Over Assedelleft nee Nauwernee rolle. - Het heen en weer krijgen.
- Poldermeester make. - Iets helemaal opeten, -drinken soldaat maken.
- Portretje van de verlore zeun. - Extreem dun plakje vlees als broodbeleg.
- Sjiek de la mar. - Deftig, fraai.
- Skai toch oit. - Hou er maar over op.
- Skone klere verdiene gien geld. - Nette baantjes verdienen niet.
- Stientjes telle (Wat bèjje laat, zeun, hewwe je stientjes 'eteld?) - Slenteren, traag lopen
- Stront mit stientjes. - Antwoord op de vraag `Wet gane me ete?`
- Te verjare gaan. - Op verjaarsvisite gaan.
- Ter spinning gaan. (Is dut Assedellefts?) - Met oud op nieuw feesten.
- Trille as een lammeresteetje. - Erg beven.
- Van de alterasie. - Van de weeromstuit.
- Van pissebed in (of naar) strontebed / kakkebed. - Van de regen in de drup.
- Voor donkers tois. - Thuiskomen voordat het donker wordt.
- voor nou en naggeres - graag gedaan, geen dank

- Vraagneuze mit himphampe; vraagneuze mit iendepote, kippekonte en kattesteerte. - Wat gaan we eten?
- Weer je 't meeste van heb te zegge, deer kotte 't dichste bai te legge. - Plaagzin op jonge mannen en vrouwen, die kritiek op elkaar hebben.
- Wel 'oor, de pook hangt staif achter de kachel. - Antwoord op de vraag `Vriest het?`
- Wet dochte jollie: `Ouwe knolle / peerde moete eerst of`? - Als de jeugd niet even wil helpen; of met ouderen dolt.
- Wie dat gelooft, heb een kallef in ze hoofd. - Geloof dat maar niet.
- Wie het zuks nou ooit op de viool bleze hore. - Wie heeft zoiets ooit gehoord.
- Z'ndaik mot Z'ndaik blaive! - Zaandijkse slagzin tegen samenvoeging (begin 20e eeuw wou men samenvoegen met Koog, in de 30'er jaren van die eeuw met alle Zaandorpen plus Uitgeest, en toen kwam 1973 met Zaanstad ...
- Ze benne rooms; 't benne pape; ze benne vannet houtje. - Ze zijn rooms-katholiek.
- Ze heb 't zo drok as d'r mans moer mit de loiermand. - Ze heeft het zeer druk.
- Zeed voor de Ommerse Skans. - Jongens die na donkers nog buiten zijn.
- Zeg stront, wie heb jou 'eskéte? - Een beetje verbeelding, een tikje arrogant?
- Zo blaid as blik - Zo blij als een kind
- Zo groos as 'n ouwe aap (mit drie steerte). - Zo trots als een pauw.
- Zo makkelek as Mariebuur. - Slordig en lui.
- Zo rood as 'n haan. - Zo rood als een kreeft
- Zo statég as hereboere. - Zeer statig.
- Zo vlug as emale poppestront. - Heel traag.
- Zonder heft of stoot. - Zonder slag of stoot.

882 woorden

- (Skiet) skoite - Grote voeten
- 'En plok, 'en plok werrek - Veel, veel werk
- 'n aare stiek zoeke - ander werk zoeken
- 'n Booi vannen kirrel. 't Is 'n hele booi. - Grote, sterke kerel.
- 'n Hard stik innet laif hewwe. - Met iets vervelends zitten.
- 'n Hoop leve make. - Lawaai maken.
- 'n Lachbrok. - Iemand die om alles lacht.
- 'n Loie slak op 'n teerton mit teugewind. - Iemand waar weinig energie in zit
- 'n Malle mispel. - Iemand die niet weet wat hij wil.
- 'n pan groenzooi - dikke, enigzins zurige soep
- 'n Purmerender. - Op een oneigenlijke manier biljartballen doorstoten.
- 'n Watjekouw op je bakkes. (Ook gebruikelijk buiten de Zaanstreek.) - Klap in je gezicht.
- 't beskiet niet veul - het stelt niet veel voor
- 't Is 'n end waid weg. 't Is mail op zeuve. - Het is ver weg.
- 't Is bekterrege - Er is wat weinig (eten)
- 't is gien vrete, 't ben allegaar bientjes - het is niet te eten, het zit vol met beentjes
- 't Is hier kroip deur, sloip deur. Je moete je d'r hier deurhien kringe. - Het is hier krap.
- 't is hier kroip deur, sloip deur. Je moete je hier d'r deurhien kringe. - het is hier krap
- 't is kopereg - het wordt veel verkocht
- 't Is laielek weer. - Het is redelijk weer.
- 't is vergloeid asset niet zo is (of verkakeloerd) - het is verdomd als het niet zo is
- 't Is waarachies wáár - 't Is echt zo, waarachtig
- 't Is weer hecht in starrek - het is weer gerepareerd
- 't noost me zo - Het gaat me aan het hart
- 't zit daikvast, 't zit zo vast as Haarlem - het zit muurvast
- 't Zit hillegaar in de tist - Het zit helemaal in de knoop (in de war)

- (Broine) cent. - Poepgat.
- 't is temet ovvelope - het is bijna afgelopen
- aan de skarrel - veel last van ziektes en kwalen
- Aardig - Eigenaardig, raar
- aare - andere
- aars - anders
- Achterankommertje - Nakomertje
- achternee - achteraf, naderhand
- activitait - activiteit
- Aigewais pot-nat, aigewaize pot stront - Eigenwijs type
- akkerstudent - tuinder
- akkoord van Putte - akkoord
- alle maleur, main an me leur - oke, en wat dan nog
- alle passante - ondertussen
- Allieneg - Eenzaam
- An de hoize komme. - Leuren.
- Anjonge. - Jonkies krijgen, vermenigvuldigen (steeds maar -).
- anleggangkie - aanlegsteiger
- anleggankie - aanlegsteigertje
- anneskrookt - aangebrand (pan of kookplaat)
- anrikkemedere - aanbevelen
- ansoppere - een onderwerp aansnijden
- ansoppere - onderwerp aansnijden
- Anstoele. - Je stoel aanschuiven terwijl je erop zit.
- Anstons - Zodadelijk
- anstons; aanses. - binnenkort
- anveerde - aanvaarden
- ape beleve - gekke dingen meemaken
- arrempie deur lope - gearmd naast elkaar lopen
- as de wiedewiet - zeer snel
- As stom esloege staan - verstomd staan
- atensie geve - aandacht schenken
- aventure - gokken, proberen
- avvenant oitzien - netjes, aardig uitzien
- azze - als
- babbelbak - mond
- Badcel - Douchecel
- bai bosse - er zelf geld bijleggen
- bai endje - aanhangsel
- bai heulie te kaike - bij hun vergeleken
- bai ja en bai nee - op het nippertje
- bais - gort en meel
- bakkes - gezicht
- bakkie leut - bakkie koffie
- Bakkie. - Kleine praam. (Krommenie)
- Baljaren - Rumoerig zijn
- Battenére, battere. - Kiften, tegenwerpingen maken.
- bazarroet - ondeugende jongen
- beddegankstaid - bedtijd
- bedurreve houtje - verwend kind
- begrotelek, ook wel noselek - spijtig
- Bel (ook in Friesland) - Groot glas
- Bélies (zie Opmerkingen) - Kwajongens.

- Besseltje - Oprijgsel of oplegsel om kleding korter te maken
- Beuntje - Opstapje
- Beursweer. - Mooi weer om 's avonds te beurzen.
- Beurze. - Buiten praten met buren, kennissen.
- beweunders - bewoners
- billenmolen - ouderwetse koffiemolen
- biosgoop - bioscoop
- Blai - Brasem, bliek (zoetwatervis)
- Blak - Zonder golven (zee)
- Blauwbekke. - Koukleumen.
- Blauwe - De armen over elkaar slaan om warm te worden
- Bleekskeet - Bleekneusje
- blegeur - opschepperig
- Blikjutter. - Wie stukken blik bijeen zoekt om te verkopen arbeider bij blikfabriek.
- Blikke - Weerlichten, bliksemen
- blote pote vloer - vloer met blote benen geverfd
- Boedje - Schuurtje
- Bokkem. Meervoud: bokkes. - Bokking.
- Bokkes. - Borrel het meervoud ervan.
- Bonkel - Bult
- Bonker, bonkertje - Kort wollen (duffels) jasje
- boompiemeet - boompje verwisselen kinderspel
- booskippe. - Boodschappen
- booskippebrief - bruinpapieren boodschappenzak
- Borst. - Kerel, jongeman.
- Bratje - Kaartje stop- of maaswol
- Brekebeen - Brokkenmaker, pechvogel
- Broeder. - Jan-in-de-zak, poffert (meelkost).
- broedersdeel - evenveel
- broinkorrels - zilvervliesrijst
- Broodje - Boterham (algemeen)
- Bruynzéliet, Bruynzéliaan. - Arbeider bij Bruynzeel.
- bubbeleteek - bibliotheek
- Bul - Stier
- Buuf, buus - Buurvrouw
- Buur - Buurman
- champagnepils - gaseus, drank zonder alcohol
- d'r komt een skoit met zure appele anzaile - er komt een fikse regenbui aan
- D'r staat puur zo'n blees - Er staat flink wat wind
- da vinnik noselek - dat vind ik zielig
- dansskuur - dansgelegenheid
- Darrem - Onsympathiek mens
- darremekast - buik
- dat had je niet edocht! - dat had je niet gedacht!
- dat hewwik - dat heb ik
- Dat is kasie. - Als iets graag gezien, gehoord of gedaan wordt.
- dat isset hele aiere-ete - daar gaat het om
- dat valt op en gansie - dat is een bofje
- dat voorzait niet veul goeds - dat voorspelt niet veel goeds
- de andaivie is main een bietje te eteg - De stampot ligt zwaar op de maag
- de Binnebantammerstraat (bestaat wèl in Amsterdam!) - denkbeeldige plaats
- de bliert, de radder, dagwerruk mit de broek of - diarrhee
- De branie oithange. (Is niet Zaans, maar Maleis) - Imponeren.

- De deur slemt - De deur gaat moeilijk open, blijft in de sponning hangen
- De hort op gaan - Op stap gaan
- de ien of are taid - zeker ogenblik
- De kluft nemen - Tegen de helling opfietsen
- de koffiepot ontziele - de koffiepot leeggieten
- de kras - voorman bij een groep huizenbouwers
- de love broek anheuwe - geen zin om iets te doen
- de mole loistert nee de vang - de molen remt af
- de oge oit je test skame - zich diep schamen
- De paai make. - In het gevlj komen.
- De Pisbak - openbaar urinoir in Wormer
- de poppe an 't danse - problemen (vechtpartijen of ruzie)
- de rape benne gaar - er zijn problemen
- de rolla - de straatgoot
- De stampot is eteg - de stampot is te dik, er ontbreekt jus
- de vaartdaik - de vaartdijk (krommenie)
- de vaiandelekhede beginne - aan het werk gaan
- de zak kraige - ontslagen worden
- Debber - Sul, sukkel
- deer - daar
- deero - daarzo
- Demp. - Gedempte stuk water of sloot.
- Der is een blussie of - Gebruiksschade aan serviesgoed
- der was 'n grote fuk bai de Lum - er was een flinke brand bij de linoleumfabriek
- deur slob en slaik gaan - door alles heengaan
- Deursleure. - Iemand helpen.
- Deurtreplee - Moderne wc
- deuze of giene - deze of gene
- die het kniphandjes - die geeft graag geld uit
- die houdt zijn snot hoog - verwaand
- die pere benne ien en al sop - die peren zijn heel sappig
- die tei is rotzoipe - die thee is niet lekker
- Diefie. - Verbrande lucifer.
- dievehois - gevangenis
- dievewerk - rot werk
- Diggelwinkel. - Handel in aardewerk.
- dik- vet- de- last - dronken
- dilleberere - vergaderen, overleggen, delibereren
- dinnesdag - dinsdag
- Doddel. 'Et lait op 'n doddeltje.' - Losse hoop textiel (beddengoed, kleding), slordig opgevouwen.
- doddele - slordig opvouwen
- Doeneg, heneweerdereg - Onrustig, druk
- Doive van de pestoor van Egmond. - Meeuwen.
- Doojehoisie. - Mortuarium.
- doosstoip - grote schrik
- Doppehokker - Oostzaner (scheldwoord)
- Dorrel - Stroom neusvuil
- dorste - durfde
- drankbalie - zuiplap
- dridder - vogelpoep
- droipsteertend ofzakke - met de staart tussen de benen vertrekken
- Droisteg - Ongeduldig, ongecontroleerd
- Droisteg. - Onbeheerst.

- droistig, doeneg - druk, lawaaierig (van kinderen)
- Drul. - Lodderig, suf.
- Druttele - Talmen, lijntrekken
- dundas - dundas
- dut / dutte - dit
- Dutrais - Vergeefse reis, reis 'voor de prins'
- een flik - tien gulden
- een hangelesmandje - rietgevlochten hengselmandje
- een jokkensie - een leugentje
- een knol, raap - zakhorloge
- een luntus - groot in zijn soort
- een onke taid - een slecht, raar tijdstip
- een onke taid - raar tijdstip
- een slaghaakie - stenen tabakspijpje
- een tjoklat - reep chocolade
- een tuppie nemen - slokje nemen
- een vlaartje - half schortje
- eerappel - aardappel
- Effies opsteke - Onderweg iets drinken in een restaurant
- Effiies een lichie make - ik zal even bijlichten / een lampje aan doen
- elektriek - electriciteit
- Elestieketwist. (Elders in Nederland: elastieken.) - Kinderspel gespeeld met een lange lus van elastiek.
- Elleke klapskeet. - Iedere keer weer (om niets).
- en aardeg stoivertje op tafel draaie - financieel meetellen, geld binnen brengen
- en bal en lebber geve - een bal een harde trap geven
- en beroerd ankaike - een akelig gezicht
- en cadeautje - een aanwinst (maar niet heus)
- en dutte den? - en dit dan?
- en gnappe doit - flink wat geld
- en lappie oplegge - extra hard werken
- en main hewwe - aanspraak maken, een claim hebben
- en onke taid - een raar tijdstip
- en sintervreetop, en orbertje vreetgraag - een schrokop
- en skraifie - alles waarmee je kunt schrijven
- en sliert an hewwe - plezier van hebben
- en staive prais houwe - veel geld blijven vragen
- Epikt en edreve. - Klaar voor vertrek.
- er gien bek anzette - niet eten, niet lusten
- er is gien abberensie op - er is geen kans op
- er is maar lauw bestek op - er is maar weinig animo voor
- er steek op hebben - onder de knie hebben
- Érepels leze. - Na het rooien achtergebleven aardappels oogsten.
- ergens een goeie lucht op hewwe. - goede verwachting van iets hebben
- erreges van opkaike as piet snot - ergens verbaasd van opkijken
- et buurwaif - de buurvrouw
- et is ien meeneme - dat kan er ook wel bij
- et is laielek weer - het is redelijk weer
- et is oit en doen - het is niet te doen, onmogelijk
- et laikt wel en bietje te natte - regenen
- et loopt op zen lessie - het loopt op zijn einde
- et vrot niet - het lukt niet
- Eteg. - Machtig eten, zwaar op de maag.
- Etrapte weeg - Houten buitenwand (overnaads, gepotdekseld)

- eu - ui
- evend - avond
- Fainighaidje - Tenger kind
- Fainkloitere. - Vingers na tuinwerk schoonmaken door knijp- en wrijfbewegingen.
- fesoen - fatsoen
- fjinsterwaifie - roddeltante
- Fleke, jatte - Handen
- Flier - Sliert
- Flietertje - Zeer dun sneetje brood of plakje vlees
- floeperd - hufter
- Flutere. - Over water gooien met afvalrondjes van blikfabrieken, kartonnen vierkanten.
- Fnistere - Fluisteren
- Fok

(ook elders in Nederland). - Bril

- Gaan boite maar effies oittoile! - Een nogal druk kind even naar buiten sturen
- gaeren - sparen
- gajes - rommel, ongeregeld goed
- Galgezager - Zaandammer (scheldwoord)
- gardaine, nachtlappe - gordijnen
- garing - recht op bepaalde hoeveelheid afvalhout
- geen prakkezatie over - geen sprake van
- geen pukkel - niets
- geld verapothekeren - veel geld uitgeven aan mdicijnen of aan de apotheek
- geld verdokteren - veel geld uitgeven aan doktersbehandelingen
- genade gebroike - vergeven
- genakeltje - piepklein dingetje
- genére - behelpen
- geneugten - genoegens
- gien asem geve - geen antwoord of geen geluid geven
- gien kwaad in de stad - niet erg
- Gien zoivere koffie. (Ok elders in Nederland gebroikelek.) - iets doen wat niet correct is.
- Gifteg. - Kwaad.
- gladde vraier - slimme vogel
- gladdereg - glad
- Gladoor - Wormerveerder (scheldwoord)
- glaikers - twee gelijken
- Glauwe - Gluren
- gleumpie - glimlachje
- Glisse, oitglisse - Glijden, uitglijden
- Gloeiende spaiker - Slechte verlichting
- Glop - Onderbreking in oeverbebouwing (aan de Zaan) Ook: lege plek in de mond van een kind dat aan het wisselen is.
- Gnappies. - Netjes.
- Gniepe - Gemeen knippen (met de nagels, draaiend)
- Gnokke - Verlangend kijken (naar eten)
- goeie morrege, morrie - goede morgen
- goeie plomp - flinke scheut (water of melk)
- Gortboik. Gouwe. Spanjool. - Assendelver.
- Gortzak - Assendelver (scheldwoord)
- gossiebippies - bastaardvloek
- graize doffer - hij is zo grijs als een duif
- Grel - Grauwbleek, ongezond

- Griebus - Steeg, achterbuurt
- Groffie - Boterham bruin of volkoren
- Groizig - Belust
- Groos - Trots
- Grutte - Grabbelen, pulken
- Guster(e) - Gisteren
- Haags bakkie - Halfvol kopje (koffie of thee)
- Haaipaal opberrege. - Heipaal de grond in slaan.
- hai heb 'n achterdeurtje. - hij heeft een uitwijkmogelijkheid
- hai heb natte biene - hij is dronken
- Hai is deerzo de otjemedor - Hij is daar de grote man
- hai is op zen post betouwd - dat kun je aan hem overlaten
- hai lust zen bik wel - hij lust zijn eten wel
- Hai raakte in de plomp(erd) - Hij raakte te water
- Haidene. 'De haidene benne annet erref.' - Molenslopers.
- haige as 'n dampeg peerd (of 'n postpeerd) - heel erg hijgen
- Hailege dage - Dunne plekken in geschilderde oppervlakken of in textiel
- Hailig - Vrij
- Haining - Heg
- Haistere - Sjorren
- Hakkepoffer - Krabbelaar (op het ijs) ook: motor(bak)fiets
- Hallefblank ras (zie opmerkingen) - Parvenu
- Hallefwerrekie. - Zwak windje waarop niet àlle toestellen in de molen werken kunnen.
- handgemeen - vechtpartij
- harrme, met gien harreme - Dommekracht, met geen mogelijkheid
- Harses, kanes - Hoofd
- Harseslappie - Hoofddoekje
- heb errug - pas op
- Hee daar, de lampedéra! - Let op!
- heerskippe - heerschappen
- heikelhammer - varkensslager
- Helegaar - Helemaal
- herrest, harrest - herfst
- herrie in d hut - ruzie
- het eerste deuntje - opening van de Assendelver kermis
- Het haast me in me keel - Het is zo zoet / zout dat het prikt in mijn keel
- Het nuwe werrek - De Hoornse (spoor) lijn
- Het Prutje - gedempte wegsloot in Wormer
- hewwe - hebben
- hierzo - hier
- hoe-is-t-ie? - hoe is ie?
- Hoetelaar - Prutser, scharrelaar
- Hoetele - Prutsen, broddelen
- Hoil-lichie - Slechte verlichting
- hois - huis
- Hois of, hois an. - Huis aan huis.
- Hooie. - Met grote happen eten, schrokken.
- hooiersbier - bier van geringe kwaliteit
- Hooimaker - Zon
- Hoopstoots - Hals-over-kop
- hormoezer - pastoor
- hormoezer - priester
- horrie op - vlug, levendig

- hortje waier - stukje verder
- Hossie. - Klompenhok.
- Husse klusse met je neus ertussen - Antwoord op de vraag "Wat gaan we eten?"
- Hussie - Scheutje (melk, water enz.)
- Hutte. - Klompen.
- Iemand bai 't laif hewwe. - Iemand te pakken hebben, beetnemen.
- Iemand leeg neerzette. - Iemand minachten, niet waarderen.
- iemand met een zacht gezicht - een schijnheilige
- lendeput! - Uilskuiken!
- iets mit liefhebberai doen. - iets met plezier doen.
- iets tot en stookie verhakke - tot brandhout hakken
- Ik ben gien loophond. - Ik ben geen sloof.
- Ik gaan nee me klossebak, amme kusse roike, mit de ore estrekt, me gane te bed. - Ik ga naar bed.
- Ik heb me sundese pak ovveskoierd. - Ik heb mijn zondagse pak afgeborsteld.
- Ik hew deer puur 'n taid verzwurree. - Ik heb daar heel lang rondgezworven.
- Ik ken wel in 'n tontelbos. - Ik schaam me.
- Ik laik wel holleg, ik hew doei. - Ik ben hongerig.
- Ik skiet je deer wel. - Ik ontmoet je daar wel.
- Ik weerskouw je! - Ik waarschuw je!
- Ik zèl je knutte, ik zèl je un knaip geve - Ik krijg jou nog wel (schertsend)
- illegment - onprettig iets
- In de okazie komme. - In de gelegenheid komen.
- in de wisse neme - veilig stellen
- In Frans continu werreke. - In ploegendienst werken op de fabriek.
- In z'n fleur weze. - In zijn goede tijd zijn.
- inlikken - insmeren
- Inverdan - Afwijkend geplaatst van de bebouwing: meer naar achteren
- Inverdan. - iets naar achteren gebouwd te opzichte van de rooilijn.
- Jaarbreed - Eierboord (slachtproduct, voor WOII veel gegeten)
- Jantje pak an doen - werken
- je aige et lamlazerus werreke, skrikke enz. - zich lam werken, schrikken enz.
- Je bek zel d'rvan skeure. - Ik lust er wel pap van.
- Je benne puur droisteg, zeun. - Je bent erg onbeheerst, jongen.
- je boik an pent lache - heel hard moeten lachen
- je hosklosse, blaaipote - grote voeten
- Je kenne alle grepe wel. - Je begrijpt het wel.
- je lache wel houwe kenne - er valt niet om te lachen
- Je laike wel niet wais. - Je lijkt wel niet wijs.
- Je prol beskutte. - Je doel bereiken.
- Je spinstertje. - Meisje met wie je naar het oud op nieuwfeest gaat.
- Je woord beskutte. - je woord houden.
- Je zelle wel waizer weze wille - Zo dom zul je wel niet zijn
- Je ziene der gnappies oit. - Je ziet er netjes uit.
- Je ziene der puur loof oit. - Je ziet er erg moe uit.
- Jeukbonkel. - Muggenbult.
- jipper - drol in de Zaan
- Jisperduinen - denkbeeldige plaats
- Jodelaim (zie opmerkingen) - Spuug, speeksel
- juut, in Wormer 'de ketver' - politieagent
- Juut. Ketver (in Wormer). - Politieagent.
- Kachelbiene. - Benen met rode vlekken door de warme kachel.
- Kaike. - Kijken.
- Kakke, kakkies - Voeten, voetjes

- Kangkast - Groot en onhandelbaar voorwerp, bakbeest
- kashoute - planken
- kasjuweel - heel mooi, zeer fraai
- kaskedieze - omzichtig navraag doen
- Katjemáai, 'et gaf nag un hoop katjemaai - Gedoe, het veroorzaakte problemen
- Katteklikie - Een heel klein beetje eten
- Kazuweel. - Mooi, zeer fraai.
- keessie - pruimtabak in de mond
- Ken. - Kan.
- Ket of pluut hewwe - Plezier hebben
- Keuke. `Et koike liep deur de keuke.` - Keuken.
- Kiekie. - Kindje.
- Kielemorten - Afmaken, dood maken
- Kiendop - Kind (klein van stuk)
- Kietekar. - Kinderwagen.
- Kietelekooi. - Kinderschare.
- Kippedrift - Nerveuze haast
- Kippekerremes - Regen en zonneschijn tegelijk
- Kippekerremes; kerremes in de hel. - Regen en zon tegelijk.
- Kirrel, borst. - Kerel, jongeman.
- Kiskosse, kaile. - Ketsen (met kleine, platte steentjes over het water).
- Kit. - Café, kroeg.
- Klandizie. (Ook elders gebruikelijk.) - Cliënten, die iets komen kopen.
- klapmussie - borreltje
- klasseneur - prater
- Kledder - Morsepot; slonzige huisvrouw; modder (als dat in de zandbak opgegraven wordt)
- Kleddere. - Morsen.
- Klitje - Sneetje roggebrood
- Kloris - Vrijer, verkering (m)
- klosse - geluid van klompen bij het lopen op straatstenen
- Klossebak - Bed
- Klotje. - Mutsje op de kruin.
- kluffie - hellingkje
- Kluft - Helling
- Kluft - helling, oplopende weg
- Knaaie - Verknoeien, stukdraaien
- Knain. - Konijn.
- knainestekels - paardenbloemblad
- Knaip. - Kroeg.
- Knecht, zeun - Aanspreekvorm jongen
- Kneerteg - Overdreven zuinig
- Kneppel, knecht. - Kokkerd, groot iets.
- Kneppele. - Kapot maken, breken (serviesgoed)
- knippie - schuifje op de deur
- Knoetere - Gebrekkig, krom praten
- knoetje - haarwong (klein)
- Knoffel - Knoffel
- Knol - Gat in sok of kous
- knot - haarwong (groot)
- knot; kloen. - bol (breigaren)
- Knukkie. - Jongetje, knulletje.
- Knunnekie - Kort, stevig kereltje
- Koelek, kulekie. - Kuiltje.

- Koger, Koekvreter, Staisselkneter (scheldwoord). - Koog a / d Zaan (iemand uit -).
- Koike. - Kuiken.
- kom maar opperdan. - uitdagend, kom maar op als je durft.
- Kom-af, ze benne van goeie kom-af - Afkomst, ze zijn van goeden huize
- kompelemente - op en aanmerkingen
- konkelefoezen - praten
- Korreper. - Karper.
- kortleje, kortlede - onlangs
- krabbeltje - handtekening
- Krammenakkeg - Gammel
- krekettheoisie - snackbar
- Krent, kneert - Gierigaard
- Krentekakker - Zaandijker (scheldwoord)
- Kreukele. - Kreuken.
- Krimmeneel! (soms krimmenele) - Drommels!
- Krimmeneel. - Krenterig, zuinig.
- Kristelek - Netjes, bruikbaar
- Kroelen - Dicht tegen elkaar aanliggen, knuffelen
- kroes - puntzak
- Kroes. - Stevige puntzak bij kruidenier.
- Krokke. - Sneeuwen.
- Krol - Gebreide muts
- Kroosdoiker - Westzaner
- Krukkedil. - Krokodil.
- Kwastelorum. - Kwibus.
- kwele - genieten
- Laivrete. - Dromen, suffen bij het huiswerk.
- Lampepit! - Lamstraal!
- Land over zand - over ijs en weiland lopen
- Lang gien kaantje. - Lang geen pretje.
- langs in dwars - door elkaar
- Lank ammekaar. - Lang achter elkaar.
- Lebbere. - Likken.
- Lekker vet slante. - Lekker smikkelen.
- lelle - grote glazen bier of wijn drinken
- lellepote - stuiptrekken
- Lerp - Tong
- Lessie. - Kliekje.
- Lessiesdag. - Kliekjesdag.
- Léteres kaike. - Laat eens zien.
- Liemerig - Gebonden, stroperig (saus of soep)
- Lientjebuurspeule. - Lenen.
- Liever de koekebakker is dood. D'r worre gien lieverkoekies meer ebakke. - Je krijgt niet anders.
- Lillekzegger. - Kwaadspreker, bullebak.
- loederslag - beroerdeling
- loertje - sabbeldoekje voor kleine kinderen
- Loerwange - Rode wangen van slaperig kind
- Loeve - Walmen
- Loiewaivekost - Gemaksvoedsel
- Lokkie. - Kommetje.
- lood in et zakkie kraige - geld vangen
- Loof. - Moe.
- lope of je en stok deur eslikt hewwe - stijf rechtop lopen

- Los weer. - Licht regenachtig weer.
- loskomen van de krop van de buul - veel geld uitgeven
- Love biene, zadderege biene. - Vermoeide benen.
- Love biene. - Moeie benen.
- luilak - feestviering op de zaterdag voor pinksteren
- lulle van et kasie - onzin
- Lummer. - Arbeider bij linoleumfabriek.
- Lurreke. - Drinken.
- maankaikers - schoenen met omhoog stekende neuzen
- Maddere - Moeite met iets hebben, aanmodderen
- mal skepnet - scheldwoord van kinderen
- Mangelepers - Amandelspijs
- manloi - manvolk
- Manne. 'ik kèn 'et niet manne'. - iets aankunnen, beheersen; 'ik krijg het niet voor elkaar'
- manvast zain - trouw zijn aan een man
- markeliere - plezier maken
- mars, van 't padje! - donder op!
- Me dochter is zo etterdetet, ze ken gien motteghaid zien. - Mijn dochter kan niet tegen rommel.
- Me grassie is eknipt, nou me haininkie nag. - Mijn gras is geknipt, nu de heg nog.
- Me zuster is puur zo maltenteg. - Mijn zuster maakt overdreven veel schoon.
- mekaar - elkaar
- Meliest. - Maar liefst.
- Memele (Zie bij de opmerkingen.) - Moedertje (troetelnaam)
- mentenere - begeleiden, gezelschap houden
- Met de verneemstok rondgaan - Goed luisteren naar wat er gaande is
- met en rood paspoort wegsture - ontslagen worden
- met en zoet laintje - voorzichtig aan
- Met links doen. - Makkelijk doen.
- Meutele - Pruilen
- Meutele, muttere. - Mopperen.
- middege - om 12 uur schaften
- Miegele. - Krioelen.
- minnezeere - verminderen, met minder doen
- mit 'n verwezing - gedachteloos, zonder nadenken
- Mit iemand omslag make. - Met iemand een praatje maken.
- Mit je hut 'n prokie in de weeg tummere. - Met je klomp een schilderijenhaakje in de wand timmeren.
- Mit skeure en breke. - Met veel moeite.
- Mit water vorreve. - Geverfd houtwerk met water schoonmaken, zodat de verfkleuren weer zichtbaar worden.
- Moereterreg - Onhandelbaar kind
- mokke - dobbelen
- mook - trekharmonika
- Naar de menoksie - Verwoest, vernield, 'naar de maan'
- Naar Worremer - Overleden (dier of plant)
- nachtlozjies bai iemand hewwe; te warskip gaan. - bij iemand overnachten
- Nag un klain krikkie - Bijna gaar (eten)
- Naggeris. - Nog eens.
- Nagtig - Slaperig, niet goed uitgeslapen
- net en keekwallek - zeer hobbelend en slingerend
- neurie - sterke drank
- Neuzeg weze. - Loopneus hebben.
- niks in de lap hange lete - niets vergeten, niets overslaan
- nongenonge. - sabbellap voor kinderen

- Nou dug ' oor, nou doeg ' oor! - Tot ziens!
- nou zel et wel weer sulle - nu gaat het wel weer
- Oetele - Stuntelen
- ofdroipe - stilletjes vertrekken
- ofskoiere - afborstelen
- Oftukkele. - Met je hengeltje meer vis vangen dan je buurman.
- ofvaldertje - afvallertje
- oie - uien
- oilekiet - uilskuiken
- Oit 'n goeie. - Met goede bedoelingen.
- oit de gis valle - niet goed raden
- oit je dommeleghaid eskud worre - wakker geschud worden
- oit pronk - om mee te pronken
- oitdoie - uitleggen, uitduiden
- oitglissing - uitglijder
- Oithaineg - Uitgelaten, baldadig
- oitnaaier - Eind weg
- Oittiste - Uitzoeken, uitpluizen
- Oitwerdan - Afwijkend geplaatst van de bebouwing: meer naar voren
- Okazie. - Gelegenheid, kans.
- om de lazerai niet - beslist niet
- om en an - om en nabij
- omtroetele - prutsen, rommelen
- onder berusting houwe - onder beheer houden
- ongeraif - slecht spul
- ongesineerd - onbeschaafd, onbeschaamd
- onk - ongelijk
- Onk - Ongelijk paar
- Onwais - Raar, dom: doe niet zo 'raar', doe niet zo 'dom'; erg: 'erg' groot, ik heb het 'erg' naar mijn zin
- Oom, ome. (Maar familie is `noom`.) - Kennis, man van een generatie ouder (dus niet per sé familie).
- Ootje - Oude vrouw
- Ootje De Vries. - De oude mevrouw De Vries.
- op de nuuwe penne gaan - opnieuw beginnen
- op de toer zain - druk bezig zijn
- op en bossie - dicht bij elkaar gepropt
- Op groot lef. - Met veel durf, brutaalweg.
- op roet - op weg, onderweg
- Op z'n roiker. - In een goed humeur.
- op zen vermaak kraige - te verduren krijgen
- op-'elege - opgelegd
- Opa Tet, Opoe Tet - Betweter (M / V)
- Opdare. - Opklaren (het weer, de lucht); bedaren.
- opgelegen pandoer - zeker van het antwoord
- Oprispings hewwe, de bor hewwe - Het zuur hebben (als gevolg van te vet eten)
- opsasse - opjatten
- Opskoildertje speule - Verstoppertje spelen
- Opstekertje. - Rustpauze onderweg met kleine versnapering.
- Opstemme. - Instemmen.
- opsternaet - boos
- orekroiper, olie kroiper - oorwurm
- orse ket - veel plezier hebben
- Otje-Pietje - Erg mooi, helemaal goed

- Ottere, broekhoeste - Windje laten
- Ouzeg - Vies, scherp riekend
- over de skreef 'egaan - te ver gegaan
- Overmete. - Kotsen.
- ovvelope oit! - afgelopen uit!
- ovveskeje deervan - behalven dat
- Pakzolder - Westzaner (scheldwoord)
- pampier - papier
- panne wit / bruin - wit / bruin rond brood
- Pannebroiloft. - Kliekjesdag.
- Patter. - Bewoner van het Krommenieërpad te Wormerveer.
- peerd, knol - paard
- Peeuwe. - Klagen, zeuren.
- Pekele - Zweten
- Pentere - Bakken, braden, sudderen, zonnebaden (fig.)
- Pere - Flink 'innemen' , zuipen
- perfesser, perfester - professor
- Pikvin - Snibbig meisje
- Pille - Dikke sneden brood
- Pilo, machinistegoed. - Zware, geribbelde stof voor werkmanskleding.
- pinkelhout - strikje, netjes in pak
- Pisgril - Rilling
- pispotjes - bloemen van akkerwinde
- Pit - Gloeilamp
- planjerplek - trieste, onaangename plek
- plomp - sloot
- plompie - beetje (vloeistof)
- Plure of mierikken - Oogleden samenknijpen (om beter te kunnen zien)
- plussel - beslag voor pannekoeken
- Plussel - Gistdeeg
- Plusselpot; plutspot. - Beslagkom
- poepeggrondel - ondermaats visje
- poepeggrundel - grondel
- Poerlekwakker, 'en raar pot-éte - Vreemde snuiter
- Poesteg. - Lichtgeraakt.
- poistereg - sjachereinig
- Poppe oge. - Krenten.
- premanteg - parmantig
- Prikkie - Warme maaltijd
- Primmereutel. - Primaire (= Provinciale) Weg.
- prokie - haakje
- Pronkies en prulle - Tierlantijntjes, nutteloze siervoorwerpjes
- Pul (letje). - Jonge zwemvogel (eend, gans, zwaan, waterhoentje).
- Pulletje - Baby-eendje (of kuikentje)
- puur - behoorlijk, flink
- puur an de maat zain - flink groot zijn
- raaskallen - door praten (zonder inhoud)
- Rabbig - Slordig, versleten
- Raist met gummihakke. - Antwoord op de vraag: wat gaan we eten
- Rakkertje. - Kop en schotel die niet bij elkaar passen.
- rapidëe - haarlemmerolie
- Renkelaar. - Porder (die werkvolk 's morgens wekt).
- Reureg - Levendig

- Reuring. - Leven in de brouwerij.
- reuteltje, plintenpisser - hondje
- Rietkip. - Meerkoet.
- rimmetiek - reumatiek
- risselevere - resolveren, antwoord geven
- Rode, uitrode - Opruimen, uithalen (kast, zolder)
- Roed-end. - Molenwiek.
- roje meunie - rode menie (grondverf)
- Rooffie. - Korstje opgedroogd bloed.
- Rot - Rat
- Rozeg - Slaperig na veel buitenlucht
- Rutteltje - Opgewarmde koffie
- Sakkere - Vloeken
- sangerige boik - pijn in buik
- sangerige boik - zere buik
- sassie - sigaret
- scheufpeu - schuifpui
- schossie bommen - schotsen trappen
- sekreet, skaithois - toilet
- sekuur en zeker - vast en zeker
- sensatieketel - sensatiezoeker, ramptoerist
- sente - centen
- Sepèrreber. - Superbe, super.
- seun - zoon
- sibbere. - hard lopen (Koog, Westzaan); platte steentjes over water keilen (Wormerveer).
- sieuwerse - zwaar sjouwen
- sjappeur - nietsnut
- sjekkie bouwe - sigaretje draaien
- sk - sch
- Skabbleiben in die gekke maren - Vakbondsblokkade
- Skadelek lache - Geforceerd of schamper lachen
- skaithois - wc
- skandelestatie - beschadiging
- Skaverotteg - Vermolmd, verwaarloosd
- Skeepe. - Schapen.
- skelleme - vals spelen met kaarten
- skelletrekker - trekbel
- Sképe. - Schapen.
- Skerrembloeme - Fluitekruid
- skerrepklompe - winterklompen met ijzeren punten eronder
- Sketemereet. - Lieverd, schatje.
- skeuteg - vrijgevig
- skiet je voor me - duim je voor me, of doe je een schietgebedje voor me
- Skiete. - Ontmoeten, zien.
- skip - schip
- skoft - tijdsverloop tussen twee schafttijden
- skoftaid - schafttijd
- Skoit (Skoite ook: grote voeten) - Boot
- skotsie loipe - schotsen lopen
- Skotsieledderen - Schotsen springen
- Skriebelig, 'en skriebeltje, 'en streep - Iel, mager (type)
- skrobben - schrobben
- Skrumpele. - Krimpen.

- Slabone - Sperziebonen
- slaperige benen - tokkelbiene
- Sleepie. - Goedkope trouwstoet in ganzenpas naar het gemeentehuis.
- slikwortele - Winterwortelen
- slinger om de trap (iets makkelijk dus) - antwoord op de vraag wat gaan we eten
- slootje wuppe - slootje springen
- Slotteloos - Niet meer af te sluiten, dicht te maken (deur, portemonnee, tas)
- smakbak, smakker - rotzak
- smartgat - Spijs in krentenbrood
- Smiestereg. - Klein, miezerig.
- Smoorjaar. - Jaar van overlijden.
- smousjasse - stelen
- Smuiger - Betegelde schoorsteenplaats
- Snaaie - Snoepen
- Snaipap. - Koemelk, meel, evt. bruine suiker, omroeren, warmen tot het snijdbaar is.
- Snerrek - Eigenwijs meisje
- snibberere - snoepen
- snoeven - overdrijven
- Snotbriebel - Snotneus
- spaikerskoon make - oude spijkers uit het hout halen
- spanapie - pauze
- Spekkebaiter. - Langpootmug.
- spie, spiedels - cent, centen
- Spinken - Ergens mee pronken (om afgunst op te wekken)
- Sproze lippe - Schralle lippen
- staif spaantje - flinke hoeveelheid drank
- Stalrame - Staren
- Steerte. - In de weg lopen, ijsberen.
- Stelstok. - Iemand die zich overal mee bemoeit.
- stiefelen - doorstappen
- Stienegooier (scheldwoord) - Wormer (iemand uit)
- Stikkels - Distels
- stollestere - solliciteren
- stos - verbeelding
- Stosgast. - Iemand met verbeelding.
- strakkies - straks
- Strontje. - Iemand die zich meer acht dan anderen.
- Stukkezak, stukkebuul (ook stekke- of stikke-) - Boterhamzakje
- suffesant - toereikend, goed
- Sulle, baantje sulle - Glijden, baantje glijden
- sullebuttertje - goedzak, doetje
- t' Is 'n end waid weg - Het is ver weg
- Tadder - Viezerik, viespeuk
- Tafelblaadjes - Grote handen, 'kolenschoppen'
- Tak vannet pokes. - Brandend stukje hout om pijp aan te steken.
- Tante. (Maar familie is `peet` of `peetje`.) - Kennis, vrouw van een generatie ouder (dus niet per sé familie).
- te kerremes - naar de kermis
- te warskip - uit logeren
- te warskip gaan - uit logeren gaan
- Te werrek gaan. De vaiandelekhede beginne. - Aan het werk gaan.
- Temet - Bijna
- ter deure oit en in - de deur in en uit

- teuge inlegge - tegeninbrengen
- teuge je aige zain - zich zelf benadelen
- tiepeling - vreemd iemand
- tinnif - troep, van slechte kwaliteit
- Tist - Knoop of klit (in het haar)
- toe zen jare komme - volwassen worden
- toetebakkes - gezicht
- Tois. - Thuis.
- Toiskommertje. - Thuiskomer.
- Toiskommertje. - Wees, door anderen opgevoed.
- Toislegger. toishaalder - Kostganger.
- Tokkele. - Met vinger kloppen.
- tokkie - tijd die men slaapt
- tonen - tenen
- Tot ankende week! - Tot volgende week!
- Treeffie - Onderzetttertje
- Trieme - Dwarsstukken tussen stoelpoten
- Troet. - Slappe veengrond (heiers-taal).
- troetje - dik mengsel (bijv. als basis van een saus)
- tu le tere - toileteren, naar de w.c gaan
- Tult (een tult volluk) - Heleboel, massa, hoop
- ueil - uil
- Un kloen van un maid, , un molepeerd - Zwaar gebouwde (jonge) vrouw
- Upperdeklinkie, hipperdeklink, uttertje - Peuter of kleuter
- uurtje pies - vroegertje
- vaifkop - spotnaam voor een hoge hoed
- Vaizel. - Schroef van Archimedes, om water uit te pompen.
- van begins of an - vanaf het begin
- van de hand zette - oplossen
- Van de skrale buul. - Met (te) weinig geld.
- van nag iens zo - zeer erg, enorm
- Vans glaike. - Jij ook, idem, eensgelijks.
- varreke - varken
- veiltje - aanrechtdoekje
- verdistereweren - afbreken, vernielen
- verinnewere - vernielen
- Verkade rollade - ontbijtkoek
- Verkleders (goed) - Kleding die aangetrokken wordt wanneer het werk gedaan is
- Verknetere - Fijnknijpen
- Verlangertje. - Verlengstukje aan de rok plooi die uitgelegd worden kan.
- vermodde - verprutsen, verspillen
- Verskiete - Schrikken
- verworpeling - verschoppeling
- verzoetinkie - verzachting, compensatie
- vette skommel - dikzak
- Veugeledridder. - Vogelpoepje.
- Vlaardemoize. - Meisjes die na donkers nog buiten zijn.
- vliegende skaft - geen vaste schafttijd
- vlook - scheef
- Vlook - Vlak, ondiep
- vlussie - windje
- Vluze - Vellen in de gekookte melk
- Vluzekan - Melkkannetje met zeefje in de tuit

- voederezere - eten inslaan
- Vogeledrid - Uitwerpselen van vogels
- voil proest - slecht volk
- voizeleg - ruzieachtig
- voor de sekuriteit - voor de zekerheid
- voor de weerga - voor de donder
- voor Jan Prut - voor Piet Snot
- voor mekaar perbere te suddere - voor elkaar proberen te krijgen
- voor nou en naggeris - voor nog een keer
- vorrefkladder - schilder
- Vorssichies - Voorzichtig
- Vrai gelaggie. - Gratis borrel.
- vraidag - vrijdag
- Vroegspook / Laatspook - Ochtendmens / Avondmens
- Waiffie, zus - Aanspreekvorm meisje
- waivedief - lief kindje die de vrouwenharten doet smelten.
- waivespul - vrouwvolk
- wans - scheef
- Warseg - Vuil, smerig, vies smakend
- warsege bibber - naargeest
- Warskippe. - Logeren.
- wat een meuter - wat een grote
- wat stane je te oetele, knecht - wat doe je onhandig, joh
- Waterskip. - Lekke schuit, schip dat `water maakt`.
- we moete te verjare bai opoe - we gaan naar oma's verjaardag
- Weeg - Houten buitenwand
- Weeg. - Muur, wand.
- Weeromhale. - Terughalen.
- Weerskouwe. - Waarschuwen.
- weet je wet er toe staat - weet je hoeveel het kost, een boete
- Wel juksem en bonsem. - Krachtterm.
- wet mien je deer aigelek ezaid mee - wat bedoel je eigenlijk te zeggen
- wet zit jai te grimme en te grainze - wat zit jij te spotten
- Witje - Boterham wit
- Witsel - Witkalk
- Wittele - Witten (plafond, muur)
- witvis - blankvoorn (zoetwatervis)
- woenedag - woensdag
- Woenedagévend, bille-evend. - Woensdagavond.
- worf - werf
- worre - worden
- Worref. - Molen(makers)terrein.
- Worveltje - Blokje (om hekje of poortje te sluiten)
- wroetwurm - wroetend kind
- wuppertje - borreltje
- Z'n kop geeft niet op. - Hij blijft koppig.
- zadderege biene - vermoeide benen
- zakpain - geen geld
- ze apperepo weer oppakke - doorgaan met het verhaal
- Ze benne kristelek - Ze zijn kerkelijk meelevend
- Ze benne puur fain - Ze zijn gereformeerd
- ze heeft opoe - Ongestelde vrouw
- ze kenne em en handje verkope - ze kunnen hard werken

- Ze kerreke ' onder de roede' (Zaandijk, in het kerkje onder de ' roeden' van de molentrans van Molen ' De Dood'), ze benne zo fain as gemale poppestront. - Ze zijn gereformeerd 'vrijgemaakt'
- zemelezifter - haarklover, muggenzifter
- zen dirrek straike - gaan zitten
- zich verkroimele - zich verbijten, gespannen wachtenzich verkroimele
- zo neudeg as brood - broodnodig
- zo skoon as zullever - zeer schoon
- zoetelap - dom figuur
- zoipe zwager ome Jan is jareg - proost!
- Zostrakkies - Zopas
- zuks most je maar oit je laif lete - dat moest je maar niet doen
- zweet is goekoop - hard werken wordt niet beloond
- zwierbolle - feestgangers
- zwummen - zwemmen
- Zwuuphard. - Keihard.

117 opmerkingen

-
- "Deer make ze allang knope van"; - zeggen ze aan de Zaan wanneer iemand reeds lang geleden is overleden. Ooit vroeg ik (Zaankanter) aan mijn (door en door Zaanse) moeder waar die malle uitdrukking vandaan kwam. Ze dacht even na, schoot toen in de lach en verklaarde dat knopen vroeger niet alleen gemaakt werden van hout, leer of metaal, maar ook van beenderen, 'benen knopen'. Uiteraard gebruikt (e) de industrie daar dierlijke beenderen voor, maar de volksmond spreekt zijn eigen taal.
- "Je kenne weer een broek knippe"; (er komt weer wat blauw in de lucht, het klaart op) - een enkele keer hoort men de toevoeging 'soldaten-' (broek). Pruisische soldaten droegen helderblauwe uniformen.
- 'En reg as Sieuwers hewwe - een brede sterke rug hebben. gezegd door fabrieksarbeiders in Krommenie. Sieuwers was werkzaam als sjouwer in de losse ploeg.
- Af en toe bezig ik - opgegroeid 'ân de Zaan' tussen door-en-door Zaanse (groot)ouders - woorden of uitdrukkingen die bevreemding wekken bij de medemens in andere delen van Noord Holland. Wat zeg jij nou?? Uiteindelijk schafte ik 'De Zaanse Volkstaal' (ed.1971) van Dr.G.J. Boekenoogen aan. Wanneer nu iemand vragen stelt over mijn woordkeus, dan kijk ik het daar even in na. Het klopt altijd.
- Ajje naggeris op me ekkie komme, zellik je mit me ooi-aak in je atje ikke! (Als je nog eens op mijn hekje komt, zal ik je met mijn hooihaak in je gatje prikken)
- Als de kachel gloeiend heet was zei men - de kachel staat op soldere.
- Als een nieuwe schoen kraakte zei men dat er deugd in zat.
- Als een straatventer an de hoize kwam (d.w.z. in een met huizen bebouwd gebied kwam) probeerde hij zijn spulletjes `hois of, hois an` te verkopen.
- Als er bijvoorbeeld een buts van een beker of een bord af was en we zeiden daar iets van, zei mijn moeder steevast: `Skeve dinge pisse ok`. Met andere woorden: Ook al is het niet meer helemaal intact, je kunt het nog gewoon gebruiken.
- Assendelvers spreken de h uit, waar veruit de meeste andere Noord-Hollanders dat niet doen, en laten hem weg, waar de anderen hem zeggen. `Maar zuks is niet eel herg.` Dus kwam er een plaagzinnetje: `Ajje naggeris op me ekkie komme, zellik je mit me ooi-aak in je atje ikke!` (Als je nog eens op mijn hekje komt, zal ik je met mijn hooihaak in je gatje prikken!)
- Bellespringster - dienstbode bij dokter of advocaat die direct bij het horen van de bel kwam horen, wat er was.
- Benauwd kijken - hai kaikt as en skellevis die zen belaidenis doet op en warme stoof.
- Bepaalde woorden die gewoon bij het ABN horen worden 'ân de Zaan' op een andere manier gebruikt. Men kent wel het woord `aarde` maar dan in de betekenis van 'wereld' en niet in de zin van 'tuinaarde'.

Tuinaarde heet aan de Zaan 'modder'. Dat wat andere Nederlanders 'modder' noemen, noemt een Zaankanter 'prut'. Wat elders 'prut' heet, heet aan de Zaan 'slik'. 't Is maar dat u het weet.

- Bij Gerkens Cacao was een poedertrekker de persoon die de opgevangen cacao uit de treem in zakken deed en dan afbond.
- Blikjutter iemand die stukken blik bij elkaar zoekt om ze later te verkopen. Schertsend gezegd van mensen die op de blikfabriek werkten. Ook wel eens blikvreter genoemd.
- Bokkes het meervoud van bokkingen (de vis). Bokkes was ook het meervoud van een borrel. Hieruit ontstond de uitdrukking en bokkie kope op de Krommenieer kermis. Men kocht er dus een borrel.
- Broodje ienhand: dikke snee brood. broodje tweehand: eenzelfde snee brood in twee dunne plakken gesneden. Een broodje eenhand was met 1 hand te hanteren; een broodje tweehand was daarvoor te slap ...
- Bros: kort geknipt haar. Het was iets langer dan gemillimeterd. Het werd pas mooi gevonden als het haar wat piekerig werd. Het was oorspronkelijk Frans.
- Bruine berenspek wordt Verkade rolladen genoemd. Ontbijtkoek.
- Dat is kasie - gezegd als iets graag gezien, gehoord of gedaan werd. Vooral als het een lichte irritatie bij andere opwekt.
- De klaine maid is et lope loof; nou kraigt ze en draagie.
- De oude hoofdweg tussen Zaandam en Alkmaar werd ook wel eens de Primmereutel genoemd. Komt van `Primaire weg`.
- De poeploods - Aan de zuidervaardijk gevestigde loods waar de strontvaatjes heengebracht werden. De stront werd vermalen vlak bij de vuilnisbelt.
- Door ouderdom niet meer mee kunnen doen - op je doodstal staan.
- Een Purmerender is een oneigenlijke manier van doorstoten van biljartballen.
- Een aantal woorden werden in kleine kring gebruikt zoals: een vrachtjoekel- een vrachtwagen, een kreel- een meisje in de bakvisjesleeftijd, een loidskreeuwer- een luidspreker, een roemer- een pispot. Deze woorden hebben nooit het algemeen beschaafd Zaanse gehaald. Toch leuk om er een paar te noemen. De meeste van dit soort woorden zijn ontstaan in families, verenigingen of dergelijke gemeenschappen en kwamen amper verder dan die kring.
- Een boer in Assendelft riep steeds heel hard `kaf, kaf, kaf!` om zijn koeien met melktijd bij elkaar te roepen.
- Een denkbeeldig broodje skoifkees is een boterham waar het plakje kaas door de happende mond steeds weggeschoven wordt.
- Een fabelefoesie is een smoesje, een fabeltje.
- Een kit is een kroeg. In Krommenie had je ca 1950 -1960 een kroeg die `de opiumkit` werd genoemd ...
- Een klein soort praam in Krommenie heet een bakkie
- Een oude benaming voor een restaurantje waar je goedkoop kon eten heette in de Zaanstreek een ordenares.
- Een rokkie- een buis, een soort mouwvest met overslag en twee rijen knopen en weerzijden voorzien van zakken. Het was meestal uit pilow, soms uit leer gemaakt.
- Een sleepie - Trouwde men dan op een goedkope manier en begaf men zich lopend in eendenpas naar het gemeentehuis noemde men dit een sleepie.
- Een werknemer van de linoleumfabriek - een lummer.
- Eendenhouders noemden eenden die hun eieren ergens in het rietland legden ``wegleggers`.
- Eet ze! Soms met de toevoeging: met een haakie, den ken je ze terughale ennet naggers overdoen.
- Geussiesspel was een kinderspel. De kinderen verbeeldden zich in hun spel geuzen te zijn. Voor dit spel werd ook het woord skoffiesspel gebruikt.
- Hallefblank ras, Jodelaim: 'Niet met jodelaim!' - wanneer je aan je vinger likte om een blaadje om te slaan of een vlekje te verwijderen. Volkstaal is nou eenmaal niet politiek correct.
- Heel vroeger had je bij AH puntzakjes die kroes werden genoemd.
- Heiers noemde de zachte Zaanse grond waarop zij werkten vaak troet.
- Hele dikke, geribbelde stof voor werkmanskleding werd pilo of machinistengoed genoemd.
- Het aardig voor mekaar hebben- de spulletjes op zen loopies hebbe.
- Het heen en weer krijgen - over Assendelft nee Nauwerna rolle.

- Het oude viaduct waar de treinlijn Zaandam naar Hoorn overging werd de `coupure` genoemd. Het inmiddels verdwenen viaduct in de spoorlijn naar de Hembrug, dat vanaf de Provincialeweg toegang gaf tot de Pieter Ghijsenlaan langs eertijds Bruynzeel, heette eveneens de `coupure`.
 - Het was de sport van sommige jongens om 's winters als er nog dun ijs op het water lag er zo gouv mogelijk over heen te lopen, zonder er door te zakken natuurlijk, dat ging vaak wel goed maar ja niet altijd, dan moesten ze met een koud nat pak naar huis. Als dat rennend gedaan werd, heette dat `aisieliddere`; op Koog heette dat `gammele`, op Westzaan `trochele`.
 - Het woord `spinstertje` wordt genoemd door G. Grandiek in zijn boekje `Zaanstreek bakermat van industrie.` uitgeverij Knoop en Niemeijer - Haren blz.44. Met oudejaarsavond ging men `ter spinning`. Dan kwamen de jongelui te samen in een herberg, weefschuur of in een van de ouderlijke huizen. Ieder droeg zijn deel bij voor het natje en het droogje. Een jongeman, die nog geen meisje had, kon de begeerde partij -dan zijn spinstertje genaamd- desnoods nog voor de oudejaarsdienst in de kerk vragen.
 - Het woordje `memele` wordt door Pieter Boorsma genoemd in in zijn schetsen van het Zaanse molenleven . Dit boekje is ongeveer in 1927 uitgegeven. Hij laat een van zijn personages vragen: en hoe gaat het met je memele Naar mijn idee moet je het op zijn Frans uitspreken.
 - Iemand die zich boven anderen verheft werd een strontje genoemd
 - Ik geef er de vaif - ik gun mezelf vijf minuten rust
 - Ik hang je op an en spinnerag- milde bedreiging
 - Ik kan het niet laten: et is op zen donders as ik et lete ken.
 - In Assendelft gingen de kinderen als de schooldeuren opengingen om half negen al duwend en proppend tegelijk de school binnen. Dit werd meeroppe genoemd.
 - In Krommenie konden meisjes elkaar uitschelden voor heks van Pera. Van Pera = vampira.
 - In Wormerveer werd een oude gedempte sloot tussen de Weverstraat en de Franklinstraat door omwonenden altijd aangeduid als `de demp`.
- Bron: Mijn familie uit de Weverstraat in de jaren 50 / 60 van de vorige eeuw.
- In de `strijd` tussen Zaandijk en Koog aan de Zaan werd, door Kogers ook het volgende versje gebruikt: `Ik hew me skoene lete lappe, om die Z'ndaikers lens te trappe.` Blijkbaar ging het er dus stevig aan toe. ; -)
 - In de begin van de jaren zestig was het gooien van ronde afvalblikjes van de fabriek over de vaart een jongensspel. Fluteren werd dit genoemd. Werd elders ook wel gedaan met min of meer vierkante brokken karton.
 - In de omgeving van Krommeniedijk waren er boeren die het hun knechten verboden om sterke drank te drinken tijden hun werk. Sommige knechten verstopten daarom hun neuriefles (drankfles) onder het hooi. Van stiekeme drinkers werd al gauw gezegd: hij neemt er een van onder het hooi.
 - In de winterdag kunnen ze over een panlat rijden, en in de zomerdag over geen drie bij elf - in de winter hebben ze geen muntje te makken terwijl ze in de zomer bij wijze van spreken bulken van het geld. Drie bij elf is een houtmaat.
 - In et tempo van en neeslaghaai bai en slap hallef werrekie - heel langzaam
 - In het Zaans begint het voltooid deelwoord veelal niet met `ge`; de g wordt nogal eens weggelaten. Men hoort dan `eskreve` (geschreven), `elache` (gelachen), `elope` (gelopen), `ebrocht` (gebracht) . VD van `eten` wordt `e-ete`, soms `ge-ete`.
 - In het Zaans zijn vaste Nederlands uitdrukkingen wat losser. Zo spreekt men soms van Saime Boezeroen i.p.v. Jan Boezeroen of iemand langer kenne as gustere i.p.v. iemand langer kennen dan vandaag of venéved of gustere i.p.v. vandaag of morgen. `Venévend of gustere komtet wel weer opperdan`.
 - Je moete in Assendelft wone gaan: kekke meedoen mit praislulle. - Gezegd van iemand die graag en veel praat.
 - Jongens die na het donker worden nog buiten zwierven werden `zeed voor de Ommerse Skans` genoemd. Die schans lag ooit benoorden Ommen; daar kwam een heropvoedingsgesticht voor landlopers en andere deugnieten.
 - Kwajongens of raddraaiers worden aan de Zaan `bélies` genoemd. De veronderstelling lijkt

gerechtvaardigd dat dit woord afkomstig is van het langere `belialskinderen`, oftewel kinderen van de `duivel`, Belial, zo genoemd in de Statenvertaling (Job 34, 18 en 2 Kor 6, 15) .

- Met middageten wordt in de Zaanstreek altijd warm eten bedoeld. Het maakt niet uit op welk uur van de dag deze maaltijd genuttigd wordt. Als men aan die maaltijd zit, `den benne me te middege`.
- Mijn vader (overleden op zijn 100e) had het onlangs over een toiskommertje. Ik liet hem een oude foto zien van KFC. Hij wees naar iemand en zei: `Hai was een toiskommertje.` Ik begreep het niet. Hij vertelde dat de ouders van die jongen begin 1900 vlak na elkaar overleden waren, wat niet ongewoon was in die tijd. Het kind trok bij de burgemeester in en werd daar grootgebracht ... een toiskommertje.
- Mijn vader uit Westzaan had 's winters altijd last van `kouwe fleke`.
- Mit water vorreve - houten deuren en muren met helder water schoonmaken zodat de oorspronkelijke verkleuren weer zichtbaar worden.
- Net een film wordt gezegd van een grappige gebeurtenis. Iets wat men voor zijn ogen ziet gebeuren.
- Omstreeks 1970 had ik een gesprek met een halfbroer van mijn grootvader. Hij vertelde mij dat in zijn jeugd het werkvolk in Krommenie soms gewekt werd door renkelaars.
- Ongebruikte kleding of linnengoed dat al klaar ligt in de kast- op et nuwtje legge.
- Op de Noorderhoofdstraat in Krommenie had men indertijd Cafe de Vriendschap. Dit cafe werd Hotel Gaslicht genoemd.
- Op de lange regel slape - in de kleine huizen moesten de kinderen vaak naast elkaar op de overloop slapen. Dit werd op de lange regel slepe genoemd.
- Op stikkie gaan bai je peetje- een boterham gaan eten bij je tante
- Patter - iemand die op het Krommeniërpad woont in Wormerveer.
- Piraat was een sigarettenmerk. Een piraatje was de sigaret. Bij het kopen van een pakje Piraat kreeg je een plaatje die je kon sparen. Als je een aantal van dit soort plaatjes bij elkaar had werd er soms een kaartspel mee gespeeld. Dit werd piraten genoemd. Een ander merk heette Player; met òf delen van die sigarettendoosjes, òf bijbehorende kaartjes werd ook gekaart: `Plajere`, wat door keurig pratende kinderen verder vereenvoudigd werd tot `pleieren`.
- Polderwater werd / wordt opgepompt met een z.g. schroefpomp dit is een halfcilindervormige goot onder een zekere hoek opgesteld waarin een draaispil met lange schroefvormige schoep draait. Lijkt veel op de horizontale transportschroef die korrelige substanties verplaatst. Alleen in de Zaanstreek heet dit een vijzel, spreek uit: `vaizel`. Doordat het lijkt, alsof er slangen dooreen kronkelen, als hij draait, heet het ook wel `slangemole`.
- Sjiem de la mar: zeer fraai, deftig.
- Skotsie lope:

Als de ijsbreker voor Rote (een houthandelaar die eigenlijk Rot heette, maar die om commerciële redenen een letter aan zijn naam had toegevoegd) in de dijsloot het ijs brak om doorvaart te maken voor de dekskoite met planke, renden wij als kwajongens, over de losse schotsen om het hardst naar de overkant

...

- Van mensen met een slecht karakter werd gauw gezegd: Hai deugt voor de honde (innet gat) niet.
- Vlaardemoize - meisjes die na het donker worden nog buiten zwerven
- Voorheen werden veel stoelen met biezen gemat. Een (gematte) stoel werd dus een mat genoemd.
- Waar je et meest van heb te zegge daar kom je et dichtste bai te legge- plagerig gezegd van jonge mannen en vrouwen die kritiek op elkaar hebben.
- Wanneer een kind zijn best niet doet op school, wanneer het niet in staat of bereid is een behoorlijke (beroeps) opleiding te volgen, dan maakt (e) men de `geruststellende` opmerking: `Je kenne altaid nag nee 'et vingertjesfebriek of de zakkiesplakkerai.`
- Wat bij ons -Westzaners, nu wonend in Groningen- nog steeds gebezigd wordt is de ie-toevoeging inplaats van de -je: doossie, zakkie, lampie, tassie, boompie etc. Zelfs onze kinderen hebben het overgenomen...
- Wie heeft zoiets ooit gehoord - Wie het zuks nou ooit op de viool hore speule
- Wormerveerders werden Gladoren genoemd. Dit komt door het grote aantal oliemolens daar en er rondom, waarop de Wormerveerders werkten. In een oliemolen is veel lawaai van de heipalen van de slagpers(en). Men was dus vaak `haaidoof`. Om beter te horen hield men de hand achter het oor. De handen waren vet van de olie en dus werd ook het oor glad van het vet. Vandaar Gladoren.

- Zaankanters komen nooit `uit de Zaanstreek` - die term wordt alleen door buitenstaanders gehanteerd. Als Zaankanter kom je `oit de Zaan` of `van de Zaan` (`Kèjje dat niet hore dèn?`) Je woont ook niet `in` Zaandijk of `in` Wormerveer, je woont `op` Zaandam of `op` Krommenie. Je woont al helemaal niet `in` Koog aan de Zaan, je woont `op de Koog`. De Zaankanter heeft voorts grote moeite met de veel voorkomende lettercombinatie tz. Die wordt steevast verbasterd door ss. Zo woont er niemand in Westzaan of Oostzaan, noch ook bestaat er zoiets als een Westzijde (hoofdstraat in Zaandam) of Oostzijde (idem). Wanneer dat van toepassing is, dan woont de Zaankanter ofwel `op Wessaan` of `op Oossaan`, danwel `op de Wessai` of `op de Oossai`. De bestrate slingerweg tussen Wormerveer en Zaandam heeft zóveel verschillende namen, dat niemand er aan begint om ze te leren. De `Lagedaik op Z'ndaik`, alla - maar `op de Koog` is er `gien beginne an`, en dus wordt de weg daar verder maar gewoon `de ouwe weg` genoemd, dit in tegenstelling tot de provinciale weg, min of meer parallel met de spoorlijn. Dat is de `nuwe weg`.
- Zaans dreigement voor (niet al te) stoute kinderen: `Je dènke der om hèn, of je gane mit blote biene te bed.`
- Zaans kwartiertje. Bij een evenement (toneelstuk, operette enz. Wordt iets later begonnen dan officieel vermeld i.v.m. evt. laatkomers. Dit wordt een Zaans kwartiertje genoemd.
- Zweerringetje - het eerste ringetje dat door je oor gaat kan een beetje gaan zweren. Tegen een kind dat om onduidelijke reden huilde werd gezegd: `Zoet maar kindje, je kraige belletjes in je oor, want je ringetjes beginne te zwere.`
- `Gauw is an en skeet esturreve`, werd gezegd als iemand `GAUW!` riep. Met gauw werd waarschijnlijk Gouwe bedoeld, iemand uit Assendelft.
- als de wiedeweerga - als Woutertje Wagmans
- beursweer - mooi weer om 's avonds te beurzen, buiten met de burens praten.
- cent: klein gaatje. Ook het aarsgat werd zo genoemd. `Kaik, die honde lichte an mekaars (broine) cent.`
- dat is toch het toppunt!- nou slaat me toch et onweer in de arremood!
- en tak van et pokus - een brandend stukje hout om je pijp mee aan te steken. een afgebrande lucifer werd wel eens een diefie genoemd.
- en waterskip is een leuke schuit. Et wordt en waterskip vedaag - het wordt een slechte dag vandaag.
- fainkloitere was het schoonmaken van de vingers door knijp en wrijfbewegingen na tuinwerk te hebben gedaan.
- hai ken raime as ouwe Saime en malle Griet die ken et niet. - gezegd van iemand die graag rijmt.
- het regent ouwe waive mit bajonette - gezegd van water dat opspat door hard neerkomende regendruppels.
- hij is zeer bleek- hai zo bleek as en skeet in de maneskain
- in het Zaans wordt vaak de sch uitgesproken als sk bijvoorbeeld skool, skip en skoit (school, schip en schuit). Zaankanters verwisselden vaak de ui in eu bijvoorbeeld het keuken liep in de keuken, in het Nederlands, het kuiken liep in de keuken. Maar dat komt van de Zaanse ondernemers, die op de Amsterdamse beurs niet àl te zeer uit de toon vallen wilden. De èchte Zaanse ui klinkt nl. als oi en de pogingen om ABN te praten strandden dus bij de eu. Spotzinnetje over deze struikelaars: `Toin sting in de teun.`
- krimmeneel had in de Zaanstreek twee extra betekenissen: Wees toch niet zo krimmeneel - wees toch niet zo zuinig. Krimmeneel nag an toe.
- laivreete werd gezegd als je bij het huiswerk maken zat te dromen, zit je weer je lei (schrift) weer op te eten?
- merreke waar et roer straikt- merken waar het verkeerd gaat
- opstekertje - kleine versnapering onderweg waarbij een rustpauze wordt ingelast
- poldermeester make - iets helemaal opeten of opdrinken, soldaat maken.
- snijpap - koeienmelk, meel eventueel bruine suiker. laten warmen tot het snijbaar is.
- verlangertje- verlengstukje aan de rok. plooi die uitgelegd kan worden
- vingertjesfabrieken. Deze bedrijven waren berucht door het feit dat arbeiders gemakkelijk een vinger (of erger) konden kwijtraken door het werk aan de machines.
- voete en vane - stukken, een heel eind. Hai was nag voete en vane van de deur verwaiderd.
- weeromhale - terughalen. Na een feestje wordt gezegd: kom je skade maar gauw weeromhale.

- zo vlug as emale poppestront - zeer langzaam
- Érepels leze: na het rooien van de aardappels gingen wij 's avonds het land op, om de nog in de grond achtergebleven aardappels te oogsten. Mijn jongere broer(tje) kwam dan vol trots met blauwe piepers aanzetten uitroepende `kaik allegaar blauwe, lekker!`

Dit woordenboek 'zaans' is samengesteld door bezoekers van www.mijnwoordenboek.nl. Heeft u zelf ook woorden of ziet u fouten? U kunt die dan zelf toevoegen en verbeteren op de website, of laten toevoegen door een handige kennis.